

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

NAM ut nihil dicam de vita quotidiana necessitatibus, deq; artium, quae iis inser-
viunt, principis, ex Astronomiâ & peccatis & subinde reparandis perficiendûq; de Chrono-
logiâ, de Fessorum supputatione, de Agriculturâ, de Medicinâ, de Geographiâ, de re
Nauticâ: Metaphysicam ipsam & Theologiam intueamur. Si est, quod omnes Philoso-
phorum secta fatentur, omnes omnium aetatum Theologi conclamant, omnes Sancti divi-
nitus inspirati effantur; si cœli sc. enarrant gloriam DEI, & opera manuum eius an-
nunciat firmamentum: quânam id nostri parte deprehendimus evidentius, num oculis
corporeis, an elevatione mentis? Oculos quidem nos literati cum indoctis, quin imò cum
bestiis homines communes habemus; quibus etsi admirabilem siderum varietatem, & pul-
chritudinē communiter docti & indocti contuemur: at interiorē operis ornatum, revo-
lutionum cœlestium ordinem, constantiam & perpetuitatem, nudis oculis non percipimus;
mente hic opus est, & memoriâ observationum praeitarum, comparationēq; praesentium;
deniq; praedictione futurorum positum: ut si ea, quae quovis tempore observata sunt, arte
constitutâ representemus, ea verò quae porro praediximus, eodem modo viderimus eveni-
re; de supremi motoris immutabili naturâ, deq; mundi gubernatione providentissimâ, de
rebus inquam in oculos non statim incurrentibus, inq; dubium passim vocatis, plenissimâ
persuasionē confirmemur. Qui hic Tabulas Astronomicas, memoriâ subsidium, studiosis e-
ripuerit, is oculos hominis cacos, observationes siderum brutas, nihilq; dignum homine
docentes praestiterit: is genus humanum longâ seculorum successione, maximis artificum
laboribus institutum de rebus praestantissimis, edoctumq;, rursûm ad incunabula pristinae
redegerit ignorantia.

Psal. 19.

Tabularum
aetates omnes
in Astrologia
exactæ.

Pueritia in
scholis Græciæ
physicis.

Non Chalda-
is Magicis.

Tabularum
adolescencia
sub Hipparcho

Juventus sub
Ptolemæo.

SED perstitit eadem Astronomiâ distinctorum finium consociatio, quae primam eē
dedit originem, perstitit inquam etiam in perfectione artis; retinuitq; disciplina, jam per
sublimia gradiens, jucundam quandam pueritiæ suae memoriâ; ut divinandi studium,
quod primûm Tabulas dictaverat, easdem etiam successu seculorum emendandas admo-
neret. Nam ut nihil jam dicam de Chaldaeorum institutis, longinquitate temporis ob-
soletis, ut eorum vix tenuis ad nos usq; fama perduret: in Parapegmatibus certè Græco-
rum, pueritiæ quandam videas imaginem, videas & in anno fixo cœlesti Dionysij; qui
cum deprehendisset, tempestates annuas neq; cum Enneakadecaeteridis vage Meandris,
neq; etiam cum exortibus & occultationibus siderum affixorum, constanter ad suos dies re-
verti; cœpit quinq; Errones suspectare, aurem hic Chaldaeis præbere, ad quos sub regibus Se-
leucidis, cœperunt commere Astronomi Græci; cœpit apparitiones Erronum, & occultatio-
nes, ortus occasusq; eorum acronychos, cum fixarum & luna apparitionibus conjungere, &
in Parapegmatibus annorum transactionum, memoriâ causâ consignare, mutationes aëris
consecutas comparare. Nec extat his Græcis vetustiorum consignationum memoria: vi-
deturq; Chaldaeis ipsis, antequam sub Macedonum potestatem redigerentur, in mentem
nunquam venisse, posse motuum quinq; planetarum praedictionem exactam arte compre-
hendi: ut eam methodum ipsi descriptionibus suarum observationum artificiosis, per cir-
cumstantes fixas, adjuvandas censerent. Nam etsi viderunt, singulos eorum, certos anno-
rum circuitus observare: varietas tamen in eâ re perpetua testari videbatur, leges illas
revolutionum, cum multâ libertate esse conjunctas, ut in aliquâ Rep. stata magistratuum
interstitia, & penes Romanos, consulatus, post decem annos repeti solitus. Hinc ad eō natæ
videtur illa à Cleomede transumpta vox *αεραπετην*, motus arbitrarius, quem Proprium
nos dicimus: hinc opinio divinitatis in planetis, & potestatis in res humanas: hinc illa in
Astrologia Chaldaica, veluti magistratuum sortitiones quadam, quis dominus geniturae,
dominus anni, dominus ascendens? quis cui diei, cui horæ praesit? quot quisq; vincat suf-
fragiis? Quae omnia libertatis opinionem sapiunt in motibus, eorūq; exactæ determinationis,
accessuum ad certas fixas, negligentiam inducunt.

HAS verò planetarum observationes Græcas, posterior Hipparchus transumptas
& digessit & cum sui temporis experientia comparavit, rudimentumq; quoddam Tabula-
rum edidit, ex quo planetae cuiusq; periodi temporariae conspici, stationumq; & retrogra-
dationum tempora, laxiori calculo praesiniri possent. Itaq; haec veluti adolescencia Tabula-
rum haberi potest.

PRIMUS Ptolemæus fuit, qui coactis in unum cum adjumentis veterum, imprimisq;
Hipparchi, tum sui temporis motibus, Tabularum opus ederet integrū, earumq; quandam
quas